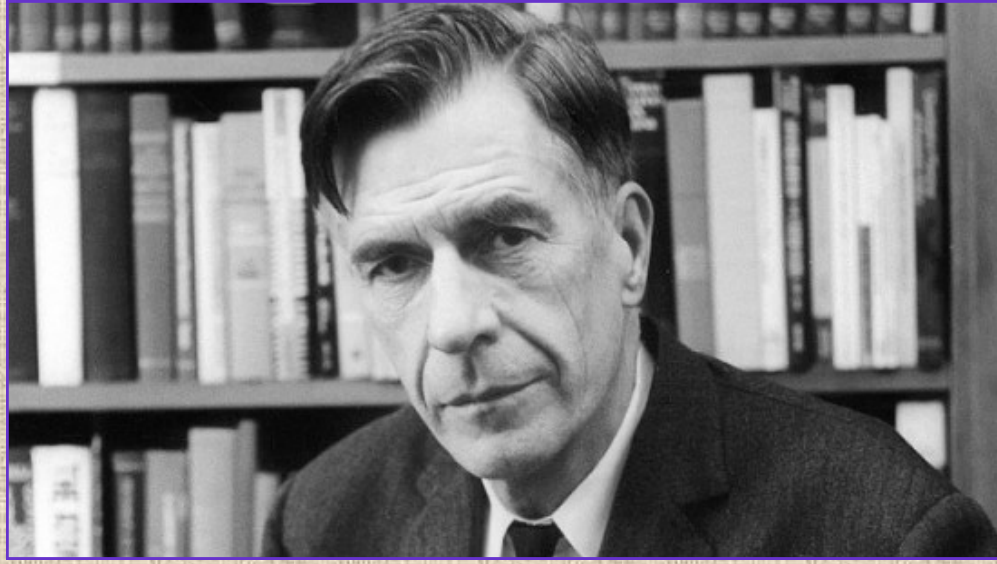

MODERN İKTİSAT BİLİMİNİN KURUCULARI

Modern iktisat biliminin önemli kurucularından olan,
John Kenneth Galbraith
(Harvard Üniversitesi, ABD)
"Amerikan Kapitalizmi, Refah Toplumu, Büyük Çöküş"
gibi çalışmalarıyla iktisat biliminin unutulmazları arasında yer almıştır.

JOHN KENNETH GALBRAITH (1908-2006)

Yaşam Öyküsü: ABD'li iktisatçı, Kanada'da yaşayan İskoçyalı göçmen bir çiftçi ailesinin oğlu olarak 1908 yılında Ontario'da küçük bir İskoç tarım topluluğu içinde doğdu. Kırsal bölgelerde yaşatlarının gördüğü sıradan eğitimi gördükten sonra California Üniversitesi'nde tarımsal iktisat eğitimi aldı. 1926'da ailesinin parasal desteğiyle Kaliforniya Guelph'de bulunan tarım yüksek okulunda eğitim almaya başladı. Akademik hayatının yanında, Amerikan ekonomisinde ve siyasi hayatında da önemli görevler üstlenmiş, bu bağlamda; Franklin Roosevelt, Harry Truman, John F. Kennedy ve Lyndon Baines Johnson'ın danışmanlıklarını yapmıştır. Ayrıca kendisi üyesi olduğu American Economic Association'a 1972 yılında başkan olarak seçilmiştir. Günümüzde düşünceleri; J.Buchanan'ın önderliğindeki "Kamu Tercih" ve "Anayasal İktisat" savunucuları ile "Yeni Kurumsalcılar" tarafından da desteklenmekte ve geliştirilmektedir.

Eğitim-Kariyer: Toronto Üniversitesi'nde tarım alanında öğrenim gördükten sonra California Üniversitesi'nde tarım ekonomisi dalında doktora yaptı. 1934'den sonra Harvard ve Princeton Üniversiteleri'nde öğretim üyeliği yaptı ve ABD vatandaşlığına geçti. II. Dünya Savaşı yılları boyunca Fiyat Denetim Bürosu'nda çalıştı. Savaş sonrasında 1943-1948 yıllarında ünlü Fortune Dergisi'nin yayın yönetmenliğini yaptı. 1949'da Harvard Üniversitesi'ne iktisat profesörü olarak döndü. 1961-1963 yıllarında Hindistan'da ABD Büyükelçiliği görevinde bulundu. 1967-1969 yılları arasında Demokratik Eylemden Yana Amerikalılar Derneği'nin başkanlığını yaptıktan sonra, 1972'de Amerikan iktisat Derneği başkanlığına seçildi. 1975'de Harvard Üniversitesi'nden emekliye ayrıldı. Galbraith 1975'te emekliliğini istemesinin ardından, özellikle sosyal harcamaları kısıtlayan Margaret Thatcher ile Ronald Reagan'ın ekonomi politikasını sert bir biçimde sorguladığı konferans gezileriyle adından söz ettirdi. Devletin insanları ve doğayı korumak üzere üretimi yönetmesine ilişkin talepleriyle şiddetli eleştirilere hedef oldu. Başta Harvard, Oxford, Paris, Moskova Devlet ve Toronto Üniversiteleri olmak üzere, 45 üniversitede onur hocalığına lâyık görüldü.

İktisat Bilimine Katkıları: Keynezyen ve kurumsalcı görüşe sahip olan Galbraith, 20. yüzyıl Amerikan Liberalizmi'nin önemli savunucularındandır. Galbraith, içinde yaşadığı ekonomik sistemi değişik bir tarzda ele alıp, sınırlı toplumların ancak yeni yöntemlerle analiz edilebileceğini göstermeye çalıştı. Amerikan Kapitalizmi (1952) adlı kitabında geleneksel rekabetçi modellerin çağdaş toplumu açıklayamayacağını ifade etti. Ekonomiye devletin müdahalesine karşı çıkıp, ekonomide tekelleri firmaların karşısında "dengeleyici güç" rolünü, güçlenmiş işçi sendikalarının ve tüketici kooperatiflerinin oynayabileceği savundu. Öyle ki Kore Savaşı'nın ekonomiye getirdiği yapay canlanma son bulunca, Galbraith düşüncesini gözden geçirmek zorunda kaldı ve 1958'de yayımladığı Refah Toplumu adlı kitabında "dengeleyici güç" anlayışını bırakarak, dengede olmayan sistemin eleştirisine yöneldi. 1967'de yayımladığı Yeni Sanayi Devleti adlı kitabında, sermaye sahipliği ile iş yönetiminin birbirinden ayrıldığı dev şirketleri ele aldı. Bu şirketlerde, azami kâr yerine şirketin sürekli büyümesinin esas amaç haline geldiğini iddia etti. İkinci Dünya Savaşı sonrasında en etkili iktisatçıları arasında yer aldı. Çevreye zararlı sonuçlarıyla önü alınmayan ekonomik büyümeyi ve tekel oluşumuna ilişkin eleştirilerini dile getirdiği bir çok kitabı 1950'lerden 1970'lere kadar bestseller listesine girdi.